

İSLAM BARIŞ DİNİDİR*

I.KONUNUN PLANI

A- Barış Kavramı

- 1- Barış nedir? Selam ve İslam kelimelerinin anlamı nedir?
- 2- Barış kavramının zıddı fitne, savaş, kargaşa ve huzursuzluk kavramları nelerdir?

B- İslam'da Barış

- 1- İslamın barışa verdiği önem.
- 2- Barışın zıddı olan fitnenin zararları nelerdir?
- 3- Hangi durumlarda savaş yapılabilir?
- 4- Savaşta uyulması gerekli kurallar nelerdir?
- 5- Kur'an-ı Kerim'de barış ve savaş ile ilgili ayetler
- 6- Barış ile ilgili hadisler

C- Barış ve huzurun topluma sağladığı faydalar ve fitne fesadın topluma zararları nelerdir?

II. KONUNUN AÇILIMI VE İŞLENİŞİ

Konuya barış kavramının ne olduğu açıklanarak başlanır. Daha sonra selam ve İslam kavramları izah edilir. Akabinde barış kavramının zıddı olan fitne, savaş, kargaşa ve huzursuzluk kavramları ele alınır. Ardından İslam'da barış konusuna geçilerek, İslam'ın barışa verdiği önem, barışın zıddı olan fitnenin zararları, hangi durumlarda savaş yapılabileceği, savaşta uyulması gerekli kuralların neler olduğu, anlatılır. Daha sonra konu ile ilgili ayetler ve hadisler açıklanır. En sonunda da barış ve huzurun topluma sağladığı faydalar ile fitne fesadın topluma zararları izah edilerek vaaz bitirilir.

III. KONUNUN ÖZET SUNUMU

Geniş anlamıyla uyum, karşılıklı anlayış ve hoşgörü ile oluşturulan ortam anlamına gelen barış, bütün insanların kardeşçe bir uyum içinde bulunmasıdır. İslâm kelimesi s-l-m kökünden türemiştir. Kelime anlamı olarak barış, esenlik, güven, huzur, itaat, boyun eğme ve teslimiyet anlamlarına gelmektedir. Buna göre İslâm'ın bir anlamı da barış ve güvenlik demektir. Barış ve esenlik anlamındaki 'selam' da bu kökten gelmektedir. Selâm veren kimse selâm vermekle, karşısındaki kimseye güven, barış ve esenlik dilemiş, kendisinden ona bir kötülüğün gelmeyeceğini telkin etmiş olur. Mü'minler cennette "selam aleyküm" sözü ile karşılanacaklardır. Allah'ın güzel isimlerinden biri de "es-selam"dır. Cennete de 'daru's-selam/ barış yurdu' denir. (Yunus, 25)

Barışın İslamdaki önemi büyüktür. Yüce dinimiz İslam yeryüzünde barış ve adaleti amaçlamış; kini, nefreti, düşmanlığı, bozgunculuğu, merhametsizliği ve zulmü yasaklamıştır. Aslında bütün ilâhi dinlerin mesajları barışa yöneliktir. Zira bütün ilâhi dinlerin gayesi, dünya ve ahirette insanların mutluluğunu, saadet ve selametlerini sağlamaktır.. Gönderilen tüm Peygamberler barışın gerçekleşmesi için çaba harcamışlardır. Özellikle Hz Peygamber, evrensel barışı gerçekleştirmek için gönderilmiştir. Kur'anı Kerim Hz peygamberin evrensel barışı temin için gönderildiğini " Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik" (Enbiya, 21/107)

* Bu vaaz projesi Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı Mustafa KAHRAMAN tarafından hazırlanmıştır.

ifadesi ile açıklamaktadır. Peygamberimiz de namazlarda sonra ve diğer zamanlarda dualarında barış ve huzuru istemiş ve şöyle demiştir: “Allahım barış ve esenlik sensin ve barış ve esenlik ancak senden gelir” Ayrıca Peygamberimiz Medine'ye hicretinden sonra Evs ve Hazreç kabilelerini barıştırmış ve aralarındaki asırlık kan davasına son vermiş, Veda hutbesinde de kan davalarını tamamen kaldırdığını, kaldırdığı ilk kan davasının da Abdulmuttalib'in torunu Iyas bin Rabia'nın kan davası olduğunu beyan etmiştir.

Barış; adalet ve insan haklarına saygı ve uzlaşma kültürünü yaygınlaştırarak sağlanabilir. İslam'ın prensipleri, sadece belirli bir coğrafya veya belirli ırklar için gelmemiş, hükümleri bütün ırkları kapsayan, insanı sosyal konum ve cinsiyetine göre ayırt etmeyen ve bütün insanları muhatap kabul eden bir yapıdadır

Barış ve huzurun zıddı olan fitne ve fesad dinimizce hoş görülmemiş, Kur'an, fitnenin adam öldürmeden daha kötü bir şey olduğunu beyan etmiştir. (Bakara, 2/191) Yine Kur'an, barışın zıddı olan bozgunculuğun yapılmamasını emretmiştir. (Araf, 7/56) Savaş ise bir emir olmayıp sadece haklı sebeplerle yapılmasına müsaade edilen bir izin durumudur. (Hac, 22/39) İslâm'da savaşın meşru amaçlarından biri zulmü, haksızlığı ortadan kaldırmaktır. İslâm'da savaş başkalarına zulmetmek için değil, yapılan zulmü ve haksızlığı ortadan kaldırmak için meşru kılınmıştır. Onun için savaşta düşmana zulmedilmez, savaşmayan yaşlılara, kadınlara, çocuklara, din adamlarına, mabetlere dokunulmaz. Dinimizde savaşta haddi aşmak da doğru görülmemiştir. (Bakara, 194). Ayrıca, savaşta karşı taraf barış yapmak isterse, müslümanların buna uyması istenmiştir. (Nisa, 4/90)

Sonuç olarak barışın tüm toplumlara faydası vardır. Barışın ve huzurun olduğu yerde insanlar mutlu ve huzurlu olurlar. İslam dininin gayesi insanı hem bu dünyada hem de Ahirette mutluluğa erdirmektir.

IV. KONUYA ŞU AYETLE BAŞLANABİLİR

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَآفَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

“Ey iman edenler! Hepiniz topluca barış ve güvenliğe (İslam'a) girin. Şeytanın adımlarını izlemeyin. Çünkü o, size apaçık bir düşmandır.”¹

Konu ile ilgili olarak faydalanılabilecek diğer ayetler ise şunlardır. Hucurat, 49/9-10; Bakara, 2/191, 194; Nisa, 4/ 90, 114, 128; Araf, 7/56, 85; Hac, 22/39; Maide, 5/32. Ra'd, 13/25.

V. KONU İŞLENİRKEN BAŞVURULABİLECEK BAZI HADİSLER

عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ أَنَسًا، مِنْ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ كَانَ بَيْنَهُمْ شَيْءٌ، فَخَرَجَ إِلَيْهِمُ النَّبِيُّ ص فِي أَنَسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ يُصَلِّحُ بَيْنَهُمْ

Sehl b. Sa'd (ra) dan: Amr bin Avf oğulları arasında problem çıktı. Peygamber (sav) ve ashabi onların arasını bulmak ve barıştırmak için oraya gitti.²

عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ أَهْلًا، قُبَاءٍ اقْتَتَلُوا حَتَّى تَرَامُوا بِالْحِجَارَةِ، فَأَخْبَرَ رَسُولُ اللَّهِ ص بِذَلِكَ فَقَالَ " ادْهَبُوا بِنَا نُصَلِّحْ بَيْنَهُمْ "

¹ Bakara, 2/208

² Buhari, Sulh, 1, c.3, s.165

Sehl b. Sa'd (ra) dan: Kuba halkı birbirlerini taşa tutarak kavga ettiler. Bu durum Peygamberimize haber verildi. O'da yanında bulunan ashabına " Oraya gidip onları barıştıralım" dedi.³

عَنْ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ الْمُزَنِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " الصَّلْحُ جَائِزٌ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا صَلْحًا حَرَّمَ حَلَالًا أَوْ أَحَلَّ حَرَامًا وَالْمُسْلِمُونَ عَلَى شُرُوطِهِمْ إِلَّا شَرْطًا حَرَّمَ حَلَالًا أَوْ أَحَلَّ حَرَامًا "

Amr bin Avf el-Müzeni (ra) den , Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: Haramı helal, helalı haram kılmadığı müddetçe Müslümanlar arasında sulh yapmak caizdir. Yine helalı haram, haramı helal kılmadığı müddetçe Müslümanlar şartlara uymalıdır.⁴

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تُبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ "

Hz. Aişe (ra) den: Peygamber namazdan çıkıp selam verdiği zaman "Allahım barış ve esenlik sensin ve barış ve esenlik ancak senden gelir. Ey celal ve ikram sahibi sen yüceler yücesisin" derdi.⁵

عَنْ أُمِّ كَلْبُومَ بِنْتِ عُقَيْبَةَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " لَيْسَ الْكُذَّابُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ "

Ümmü Gülsüm binti Ukbe (ra) den: Peygamber (sav)'in şöyle dediğini işittim: " İnsanların arasını bulmak, insanları barıştırmak için yalan söyleyen kimse gerçekte yalancı değildir".⁶

عَنْ الْبِرَاءِ بْنِ عَازِبٍ - ر ع - قَالَ صَالِحَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ

Bera b. Azib (ra) den: Peygamber Hudeybiye'de müşriklerle sulh yaptı.⁷

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " كُلُّ سُلَامَى مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ، كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ يُعَدُّ بَيْنَ النَّاسِ صَدَقَةٌ "

Ebu Hüreyre (ra) den: Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Her gün, sizin her bir mafsalmız için bir sadaka terettüp etmektedir. Üzerine güneşin doğduğu her gün insanlar arsında adil davranmak yine sadakadır.⁸

عَنْ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ وَجَدَتِ امْرَأَةً مَقْتُولَةً فِي بَعْضِ تِلْكَ الْمَعَازِي فَهَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصَّبِيَّانِ .

İbn Ömer (ra) den: Bazı savaşlarda savaş alanlarında öldürülmüş kadınlar bulundu. Peygamber bunun üzerine kadınların ve çocukların öldürülmesini nehyetti.⁹

³ Buhari, Sulh, 3, c.3, s.166

⁴ Tirmizi, Ahkam 17, c. 3, s. 634-635.

⁵ Nesai, Sehv, 82, c. 3, s. 69.

⁶ Buhari, Sulh, 2, c.3, s.166

⁷ Buhari, Sulh,7, c.3, s.168

⁸ Buhari, Sulh,11, c.3, s.171

⁹ Müslim, Cihad, 25, c.2, s.1364.

أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - قَالَ قَبْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ وَعِنْدَهُ الْأَقْرَعُ بْنُ حَابِسِ التَّمِيمِيِّ جَالِسًا. فَقَالَ الْأَقْرَعُ إِنَّ لِي عَشْرَةَ مِنَ الْوَالِدِ مَا قَبِلْتُ مِنْهُمْ أَحَدًا. فَنظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ " مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ " .

Ebu Hüreyre (ra) den: Hz. Peygamber (sav) yanında Akra b. Habis et-Temimi oturuyorken torunu Hasan (ra) ı öptü. Akra: Benim on çocuğum var, onlardan hiç birini öpmedim deyince O'da "İnsanlara merhamet etmeyene Allah da merhamet etmez" dedi.¹⁰

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ أَرْحَمُوا مَنْ فِي الْأَرْضِ يَرْحَمَكُم مَن فِي السَّمَاءِ الرَّحِيمُ شَجْنَةُ مِنَ الرَّحْمَنِ فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلَهُ اللَّهُ وَمَنْ قَطَعَهَا قَطَعَهُ اللَّهُ " .

Abdullah b. Amr (ra) dan: " Resülullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki: "Allah, merhametli olanlara rahmetle muamele eder. Öyleyse, sizler yeryüzündekilere karşı merhametli olun ki, semâda bulunanlar da size rahmet etsinler. Rahim (akrabalık bağı) Rahmân'dan bir bağıdır. Kim bunu korursa Allah onunla (rahmet bağı) kurar, kim de koparırsa, Allah da ondan (rahmet bağı) koparır." ¹¹

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص " . إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ، وَلَا تَحَسَّسُوا، وَلَا تَجَسَّسُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا " .

Hz. Ebu Hüreyre (ra) den : Resulullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Sakin zanna yer vermeyin. Zira zan, sözlerin en yalanıdır. Tecessüs etmeyin, haber koklamayın, rekâbet etmeyin, hasedleşmeyin, birbirinize buğz etmeyin, birbirinize sırt çevirmeyin, ey Allah'ın kulları, Allah'ın emrettiği şekilde kardeş olun." ¹²

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَخُونُهُ وَلَا يَكْذِبُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ عَرِضُهُ وَمَالُهُ وَدَمُهُ التَّقْوَى هَا هُنَا بِحَسَبِ أَمْرٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْتَقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمِ " .

Hz. Ebu Hüreyre (ra) den : "Resulullah (sav) buyurdu : Müslüman müslümanın kardeşidir. Ona (ihânet etmez), zulmetmez, onu mahrum bırakmaz, onu tahkir etmez Her müsiümanın malı, kanı ve ırzı diğer müslümana haramdır. Takva şuradadır -eliyle göğsünü işaret etti- : Kişiye şer olarak, müslüman kardeşini tahkir etmesi yeterlidir.¹³

VI. YARALANILABİLECEK BAZI KAYNAKLAR

- 1- İslam'ın Barış Çağrısı, Hamdi Mert
- 2- Kur'an ve Hz. Peygamberi Barış Anlayışı, Mustafa Çetin (SDÜ İlahiyat Fak. II.Kutlu Doğum Sempozyumu,)
- 3- İslam Barış Dinidir , Durak Pusmaz (Diyanet Aylık dergi, Nisan 2002)

¹⁰ Buhari, Edeb 18, c.7, s. 75.

¹¹ Tirmizi, Birr 16, c. 4, s. 323-324.

¹² Buhari, Feraiz, 2, c. 8, s.3.

¹³ Tirmizi, Birr, 18, c. 4, s. 325.